Универзитет у Београду
Филолошки факултет

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Орган који је именовао Комисију

На основу чланова 36 и 37 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 65 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на шестој редовној седници одржаној 20. априла 2022. године донело је Одлуку, којом смо изабрани у Комисију за оцену научне заснованости теме докторске дисертације коју је мср Слађана Станојевић пријавила под насловом *Развој облика сложеног перфекта са помоћним глаголом* avere *у раној италијанској прози*.

2. Састав Комисије

Др Мила Самарџић, редовни професор за научну област Италијанистика (Италијански језик), датум избора у звање: 1.02.2012; запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду (ментор)
Др Данијела Ђоровић, ванредни професор за научну област Италијанистика (Италијански језик), датум избора у звање: 10.05.2021; запослена на Филозофском факултету Универзитета у Београду (члан Комисије)
Др Драгана Радојевић, доцент за научну област Италијанистика (Италијански језик), датум избора у звање: 22.09.2020; запослена на Филолошком факултету Универзитета у Београду (члан Комисије)

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Слађана Станојевић је рођена 12. јуна 1991. године у Крагујевцу. Основну школу „Милутин и Драгиња Тодоровић" завршила је као носилац Вукове дипломе, а друштвено-језички смер Прве крагујевачке гимназије као ђак генерације. Филолошки факултет Универзитета у Београду завршила је 2014. године с просечном оценом 9,78, на основу које је, као најбољи студент своје генерације, добила похвалу факултета за изузетан успех постигнут у току основних академских студија. Мастер студије на смеру Језик, књижевност, култура на Филолошком факултету завршила је 2015. године с просеком 10,00, одбранивши мастер рад на тему *Улога матерњег у настави страног језика*. Докторске студије на смеру Језик, књижевност, култура Филолошког факултета у Београду уписала је у новембру 2015. године, определивши се за модул Језик.

Од септембра 2016. године запослена је као асистент за ужу научну област Италијански језик и лингвистика на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу, а од фебруара 2018. године и као секретар Катедре за италијанистику. Од 2018. године ангажована је на пројекту ОИ 178014 *Динамика структура савременог српског језика* на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу. Од исте године је секретар међународног пројекта *Италијански градови у књижевностима 20. века*, а од 2019. године и секретар програмско-организационог одбора Научног скупа младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности* на Филолошко-уметничком факултету.

Стручно се усавршавала у Италији, најпре на курсу италијанског језика у школи „Леонардо да Винчи" у Риму у јулу 2012. године, а затим и на курсевима језика и културе, односно стручног усавршавања за

наставнике италијанског језика у јулу 2014. и 2019. године на Универзитету за странце у Перуђи, као стипендиста поменутог универзитета.

Учествовала је на 6 националних и интернационалних научних скупова и објавила 6 научних радова.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Списак објављених научних и стручних радова

1. Ђоровић, Д., Станојевић, С. (2020). Семантичке вредности деминутива у италијанским књижевним текстовима ренесансе и барока. *Филолошки преглед, XLVII,* 2020/2, стр. 107–125. (УДК 821.131.1"15/16":811.131.1]'37:'367.622.22, DOI: https://doi.org/10.18485/fpregled.2020.47.2.8)
2. Станојевић, С., Петровић, А. (2020). О стратегијама учења лексике код студената страних филологија. *Иновације у настави XXXIII*, 2020/4, стр. 107–119. (UDK 159.953.5:81'243-057.875, 371.3:81'367.7, DOI: 10.5937/inovacije2004107S)
3. Stanojević, S. (2020). Konteksti razvoja oblika italijanskih prošlih vremena sa pomoćnim glagolom avere, u: Lopičić, V., Mišić Ilić, B. (ur.) *Jezik, književnost, kontekst: tematski zbornik radova*, str. 261–273. Niš: Filozofski fakultet. (UDK 811.131.1'366.582)
4. Stanojević, S. (2020). Il ruolo della grammaticalizzazione del verbo habere nella formazione del passato prossimo e del futuro semplice. *Strani jezici 49 (2020), 1,* str. 131–146. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo. (UDK 811.111'367.623, 811.111'243, DOI: 10.22210/strjez/49-1/6)
5. Станојевић, С. (2018). Стратегије учења лексике: обрасци употребе и ставови ученика средњих школа, у: Милош Ковачевић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности: Зборник радова са IX научног скупа младих филолога Србије, одржаног 8. априла 2017. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, Година IX, Књ. 1,* стр. 239–251. Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет. (ISBN 978-86-80796-15-4, УДК 371.3::811.111'243, 81'243-053.5)
6. Станојевић, С. (2017). Предности и мане употребе матерњег језика у настави страних. *Језик и књижевност у глобалном друштву. Тематски зборник радова са шестог међународног научног скупа Наука и савремени универзитет 6. II том*, стр. 129–141. Ниш: Филозофски факултет. (ISBN 978-86-7379-463-1, УДК 371:81`243]:81`242)

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

На основу увида у биографију и библиографију кандидата, Комисија констатује да Слађана Станојевић има завршене основне и мастер студије италијанског језика и књижевности, да је на докторским студијама извршеним обавезама стекла услове за пријаву дисертације, да има шест објављених научних и стручних радова. Комисија закључује да Слађана Станојевић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена др Мила Самарџић, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Библиографија ментора са најмање пет јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

2021. Ora *dalla temporalità alla testualità. Un caso di grammaticalizzazione*. Folia linguistica et litteraria. 35, 259-273.

2020. *Su una sconosciuta grammatica italiana della fine del Settecento*. In M. Borreguero Zuloaga (a cura di), *Acquisizione e didattica dell'italiano: riflessioni teoriche, nuovi apprendenti e uno sguardo al passato*. Bern: Peter Lang, 993-1003.

2019. *Dei mutamenti semantici e sintattici nel sistema delle congiunzioni italiane*, in E. M. Mirkovic, I. Lalli Pacelat, T. Habrle (a cura di), *Studi sull'immaginario italiano*. *Una prospettiva interdisciplinare*, Milano: Prospero editore, 367–379.

2019. *Dai tesori dell'italiano scomparso*. Italica Belgradensia, numero speciale, 43–54.

2017. *O nastanku i razvoju sistema finalnih veznika u italijanskom jeziku*. Anali Filološkog fakulteta, Vol. 29 (2017) No. 1. 29-42.
2009. *L'uso dei connettivi testuali nel parlato*. In E. Burr (a cura di), *Tradizione e innovazione. Dall'italiano, lingua storica e funzionale, alle altre lingue*. Firenze: Franco Cesati, 125-135.
2006. *Od rečenice do teksta. Uvod u sintaksu italijanske složene rečenice*. Podgorica: Univerzitet Crne Gore.
2005. *La congiunzione CHE nella prospettiva testuale e diacronica: un caso unico nel sistema congiunzionale italiano*. Italica Belgradensia, numero speciale, Studi in onore di Nikša Stipčević, Beograd, 233-254.
2004. *Aspetti della coesione testuale nel* Decameron *(ruolo delle congiunzioni e nessi relativi),* in *Generi, Architetture e forme testuali*. Firenze: Franco Cesati, 537-558.
2001. *Cambiamenti semantici delle congiunzioni causali di origine temporale (prospettiva diacronica).* "Semantica e lessicologia storiche", Società di linguistica italiana, 42, Roma: Bulzoni, 297-314.
1998. *I valori della congiunzione "perché" nell'italiano antico*, "Sintassi storica", Società di linguistica italiana, 39, Roma: Bulzoni, 235-246.

Комисија сматра да проф. др Мила Самарџић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације, јер је објавила већи број радова из историјске лингвистике и италијанистике.

VI ОЦЕНА О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

1. Оцена формулације наслова тезе

Будући да ће се Слађана Стојановић у својој докторској тези бавити развојем облика сложеног перфекта с помоћним глаголом avere на узорку ране италијанске прозе, констатује се да предложени наслов потпуно одговара теми дисертације.
Комисија закључује да је предложени наслов тезе *Развој облика сложеног перфекта са помоћним глаголом* avere *у раној италијанској прози* прикладан и да добро репрезентује суштину теме дисертационог истраживања.

2. Оцена предмета истраживања

Предмет истраживања докторске дисертације Слађане Стојановић јесте дијахронијски развој облика италијанског сложеног перфекта (*passato prossimo*) с помоћним глаголом *avere*, прошлог времена чије форме нису постојале у латинском систему, већ представљају романску иновацију и једну од појава уско везаних за прелазак са претежно синтетичке структуре типичне за латински језик на претежно аналитичку структуру романских језика. Настанак поменутих облика сложеног перфекта у италијанском језику резултат је вишевековног процеса граматикализације чије се почетне фазе везују за преткласичну епоху латинског језика, односно за перифрастичне структуре у којима се јављају глагол *habere* и прошли партицип, типичне за говорни латински језик тог периода (Patota 2002: 149). У раним фазама развоја италијанског језика поменуте структуре већ се налазе у финалним фазама граматикализације и могу се сматрати засебним глаголским временом, али семантичке, морфолошке и синтаксичке промене које подразумева граматикализација још нису у потпуности завршене, те се текстови из ранијих фаза италијанског језика одликују разноврсношћу форми и начина употребе овог времена, атипичних за модерни језик. Корпус овог истраживања представљаће прозни италијански текстови, настали између 13 . и 16. века, за које се може очекивати да пружају најприближнију представу о говорном језику тог доба, те да могу обезбедити најпоузданији могући увид у примарне одлике финалних фаза граматикализације облика сложеног перфекта са помоћним глаголом *avere*.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Слађана Станојевић је приложила прелиминарни списак литературе од преко 160 библиографских јединица. Сва наведена литература у вези је с различитим суштинским и додирним аспектима њене докторске дисертације:

1. Adams, J. N. (2013). *Social variation and the Latin language*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Aitchison, J. (2001). *Language change: Progress or decay?* London: Cambridge University Press.
3. Andrason, A. (2014). From resultatives to present tenses–simultaneous path of resultative constructions. *Italian Journal of Linguistics, 26*(1), 1-58.
4. Arias, B., & Quaglia, M. L. (2002). La persistence de la concordance del participio con el clítico de objeto directo: una etapa en la gramaticalización de haber+participio pasado. *Nueva Revista de Filología Hispánica*, 517-529.
5. Baldi, P. & Cuzzolin, P. (2011). Syntactic change in the history of Latin: Do new perspectives lead to new results?, in P. Baldi & P. Cuzzolin, *New Perspectives on Historical Latin Syntax. Volume 4: Complex Sentences, Grammaticalization, Typology.* Berlin – New York: Walter de Gruyter, 865-894.
6. Baldi, P. & Nuti, A. (2009). Possession, in P. Baldi, & P. Cuzzolin (eds.), *Constituent Syntax: Quantification, Numerals, Possession, Anaphora* (Vol. 3). Berlin – New York: Walter de Gruyter, 239-388.
7. Banniard, M. (2013). The transition from Latin to the Romance languages, in A. Ledgeway, M. Maiden & J. C. Smith (eds.). *The Cambridge History of the Romance Languages. Volume II, Contexts*. Cambridge University Press, 57-106.
8. Barbato M. (2017). *Le lingue romanze: Profilo storico-comparativo*, Bari – Roma: Gius. Laterza & Figli Spa.
9. Barcelona A. (2003), *Metaphor and Metonymy at the Crossroads. A Cognitive Perspective*. Walter de Gruyter.
10. Bauer, B. L. M. (2009). Word order, in P. Baldi & P. Cuzzolin (eds.), *New Perspectives on Historical Latin Syntax: Syntax of the Sentence* (Vol. 1). Berlin – New York: Walter de Gruyter, 241-316.
11. Beavers, J. (2012). Resultative Constructions, in R.I. Binnick (ed.), *The Oxford handbook of tense and aspect.* Oxford: Oxford University Press, 908-936.
12. Bentley, D. (2017). Copular and existential constructions, in A. Dufter & E. Stark (eds.), *Manual of Romance morphosyntax and syntax*, Berlin – Boston: Walter de Gruyter, 332-366.
13. Berruto, G. (2009). Sul posto della variazione nella teoria linguistica. *Linguistica*, 49(1), 9-25.
14. Bertinetto, P. M. & Squartini, M. Tense and aspect, in A. Ledgeway & M. Maiden (eds.). *The Oxford guide to the Romance languages* (Vol. 1). Oxford: Oxford University Press, 939-953.
15. Biber, D. (2012). Corpus-based and corpus-driven analyses of language variation and use. In in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford handbook of linguistic analysis*. Oxford: Oxford University Press, 159-191.
16. Bickel, B., Witzlack-Makarevich, A. Zakharko, T. Iemmolo, G. (2015). Exploring diachronic universals of agreement: alignment patterns and zero marking across person categories, in J. Fleischer, E. Rieken & P. Widmer (eds.), *Agreement from a diachronic perspective*. Berlin – Boston: Walter de Gruyter GmbH, 29-52.
17. Blount, B. G. & Sanches, M. (1977). Introduction: Sociocultural dimensions of language change. U Blount, B. G. & Sanches, M. (ur.), *Sociocultural dimensions of language change* (str. 1-20). New York: Academic Press.
18. Bravo, A., Fernández, L. G., & Krivochen, D. (2015). On Auxiliary Chains: Auxiliaries at the Syntax-Semantics Interface. *Borealis 4* (2). 71-101.
19. Bright, W. (1997). Social factors in language change. U Coulmas F. (ur.), *The handbook of sociolinguistics*, (str. 81-91). Oxford: Blackwell.
20. Britain, D. (2002). Sociolinguistic Variation. U David Bickerton (ur.), *A Web Guide to Teaching and Learning in Languages, Linguistics and Area Studies.* Southampton: Subject Centre for Languages, Linguistics and Area Studies.
21. Bybee, J. L., & Dahl, Ö. (1989). *The creation of tense and aspect systems in the languages of the world.* Amsterdam: John Benjamins.
22. Calboli, G. (2009). Latin syntax and Greek, in P. Baldi & P. Cuzzolin (eds.), *New Perspectives on Historical Latin Syntax: Syntax of the Sentence* (Vol. 1). Berlin – New York: Walter de Gruyter, 65-194.
23. Colonna Dahlman, R. (2008). *Piccola Grammatica del Participio in Italiano*. (Master Thesis). Lunds Universitet.
24. Comrie, B. (1976). *Aspect* (Cambridge Textbooks in Linguistics). Cambridge: Cambridge University.
25. Comrie, B. (1985). *Tense* (Cambridge Textbooks in Linguistics). Cambridge: Cambridge university press.
26. Cortelazzo, M. A. (2009). Evoluzione della lingua e staticità della norma nell'italiano contemporaneo: gli ausiliari nei costrutti con verbi modali. *Linguistica, 49*(1), 95-106.
27. De Acosta, D. (2006). *<Have+ Perfect Participle> in Romance and English: Synchrony and Diachrony* (Doctoral dissertation). Cornell University. ‹https://ecommons.cornell.edu/bitstream/handle/1813/2929/finaldiss.pdf?sequence=1› (12/06/2021)

28. De Haan, F. (2011). Typology of Tense, Aspect and Modality Systems, in J. J. Song (ed.), *The Oxford Handbook of Language Typology*. Oxford: Oxford University Press, 445-464.
29. De Swart, H. (2012). Verbal Aspect, in R.I. Binnick (ed.), *The Oxford handbook of tense and aspect.* Oxford: Oxford University Press, 752-780.
30. Delancey, S. (2011). Grammaticalization and syntax: a functional view, in H. Narrog & B. Heine (eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, pp. 365-377.
31. Depraetere, I. (1998). On the resultative character of present perfect sentences. *Journal of Pragmatics, 29*(5), 597-613.
32. Detges, U. (2000). Time and truth: The grammaticalization of resultatives and perfects within a theory of subjectification. *Studies in Language. International Journal sponsored by the Foundation "Foundations of Language", 24*(2), 345-377.
33. Diewald, G. (2006). Context types in grammaticalization as constructions. *Constructions, 1*(9), 1-29.
34. Drinka, B. (2003). Areal factors in the development of the European periphrastic perfect. *Word*, *54*(1), 1-38.
35. Drinka, B. (2017). *Language Contact in Europe: The Periphrastic Perfect through History*. Cambridge: Cambridge University Press.
36. Eckardt, R. (2003). Semantic change in grammaticalization. In *Sixth Annual Meeting of the Gesellschaft für Semantik*, 53-67. Dostupno na: https://kops.uni-konstanz.de/bitstream/handle/123456789/37762/Eckardt_0-396755.pdf?sequence=3
37. Eckardt, R. (2006). *Meaning change in grammaticalization: An enquiry into semantic reanalysis*. Oxford: Oxford University Press.
38. Eckardt, R. (2011). Grammaticalization and semantic change, in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, 389-400.
39. Embick, D. (2000). Features, syntax, and categories in the Latin perfect. *Linguistic inquiry*, *31*(2), 185-230.
40. Feroni, Đ. (2005). *Istorija italijanske književnosti*. Beograd: Službeni list SCG.
41. Fruyt, M. (2011). Grammaticalization in Latin, in P. Baldi & P. Cuzzolin, *New Perspectives on Historical Latin Syntax. Volume 4: Complex Sentences, Grammaticalization, Typology.* Berlin – New York: Walter de Gruyter, 661-864.
42. Fuss, E. (2005). *The rise of agreement.* Amsterdam: Benjamins.
43. Gibbs Jr, R. W. (Ed.). (2008). *The Cambridge handbook of metaphor and thought*. Cambridge: Cambridge University Press.
44. Gortan, V., Gorski, O. & Pauš, P. (1971). *Latinska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
45. Greco, P. (2013). Latin Accusativus cum Participio: syntactic description, evidential values, anddiachronic development. *Journal of Latin Linguistics, 12*(2), 173-198.
46. Greco, P. (2016). Il participio presente dipendente da verbi di percezione diretta nel medioevo latino (e romanzo). *Aemilianense, 4*(4), 367-401.
47. Green, J. N. (1987). The Evolution of Romance Auxiliaries: Criteria and Chronology (Discussion Paper), in M. Harris & P. Ramat (eds.), *Historical development of auxiliaries*. Berlin – New York: 257-268.
48. Guy, G. R. (1990). The sociolinguistic types of language change. *Diachronica*, 7(1), 47-67.
49. Gvozdanović, J. (2012). Perfective and Imperfective Aspect, in R.I. Binnick (ed.), *The Oxford handbook of tense and aspect.* Oxford: Oxford University Press, 781-802.
50. Haser, V. (2005). Metaphor and metonymy in cognitive linguistics. In *Metaphor, metonymy, and experientialist philosophy: Challenging cognitive semantics*, *49*. Walter de Gruyter.
51. Haspelmath, M. (2004). On directionality in language change with particular reference to grammaticalization, in: Fischer, O., Norde, M., & Perridon, H. (eds.). *Up and down the cline--the nature of grammaticalization (Vol. 59). John Benjamins Publishing*, pp. 17-44.
52. Haverling, G. V. M. (2009). Actionality, tense, and viewpoint, in P. Baldi, & P. Cuzzolin (eds.), *New Perspectives on Historical Latin Syntax: Constituent syntax: adverbial phrases, adverbs, mood, tense* (Vol. 2). Berlin – New York: Walter de Gruyter, 277-524.
53. Heine, B. (2002). On the role of context in grammaticalization. In: Wischer, I. & Diewald, G. (eds.) *New Reflections on Grammaticalization* (pp. 83-101). Amsterdam: John Benjamins.
54. Heine, B., & Kuteva, T. (2012). Grammaticalization theory as a tool for reconstructing language evolution. in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford handbook of language evolution*, Oxford: Oxford University Press, 511-527.
55. Heine, B., & Narrog, H. (2012). Grammaticalization and linguistic analysis. In in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford handbook of linguistic analysis*. Oxford: Oxford University Press, 401-423.

56. Hengeveld, K. (2011). The grammaticalization of tense and aspect, in H. Narrog & B. Heine (eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, 580-594.
57. Hewson, J. (2012). Tense, in R.I. Binnick (ed.), *The Oxford handbook of tense and aspect.* Oxford: Oxford University Press, 507-535.
58. Hickey, R. (2010). Language change. *Variation and Change: Pragmatic Perspectives, Amsterdam: John Benjamins*, 171-202.
59. Hickey, R. (2012). Internally and Externally Motivated Language Change, in Hernández-Campoy, J. M., & Conde-Silvestre, J. C. (Eds.), *The handbook of historical sociolinguistics, 94*, John Wiley & Sons, 387-407.
60. Hock, H. H. (1991). *Principles of Historical Linguistics*. Berlin: Mouton de Gruyter.
61. Hollmann, W. (2009). Semantic change. U Culpeper, J., Katamba, F., Kerswill, P. & McEnery, T. (ur.), *English language: description, variation and context* (str. 301-313). Basingstoke: Palgrave.
62. Hončová, M. (2012). *La scelta del verbo ausiliare nei dialetti di Corropoli e Nereto* (Doctoral dissertation). Univerzita Karlova v Praze.
63. Hopper, P. J., & Traugott, E. C. (2003). *Grammaticalization*. New York: Cambridge University Press.
64. Huang, Y. (2012). Neo-Gricean pragmatic theory of conversational implicature. In in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford handbook of linguistic analysis*. Oxford: Oxford University Press, 607-631.
65. Jospeh, B. (2004). Rescuing traditional (historical) linguistics from grammaticalization theory, in: Fischer, O., Norde, M., & Perridon, H. (eds.). *Up and down the cline--the nature of grammaticalization (Vol. 59). John Benjamins Publishing*, pp. 45-72.
66. Kiesling, S. F. (2005). Norms of sociocultural meaning in language: Indexicality, stance, and cultural models. *Intercultural discourse and communication: The essential readings*, 92-104.
67. Kittilä, S. (2011). Transitivity typology, in J. J. Song (ed.), *The Oxford Handbook of Language Typology*. Oxford: Oxford University Press, 346-367.
68. Klausenburger, J. (2000). *Grammaticalization: studies in Latin and Romance morphosyntax* (Vol. 193). Amsterdam: John Benjamins Publishing.
69. Krappe, A. (1922). The Sources of Sebastiano Erizzo's "Sei Giornate". *Modern Philology, 19*(3), 269-285. dostupno na: from http://www.jstor.org/stable/433443 (15.06.2021.)
70. Krug, M. (2011). Auxiliaries and grammaticalization, in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, 547-558.
71. La Fauci, N. (1984). Ausiliari. *Rivista Italiana di Dialettologia, 8*(8), 205-219.
72. La Fauci, N. (1984). Sulla natura assolutiva del controllore dell'accordo del participio passato in italiano. *La Memoria, Annali della Facoltà di Lettere e Filosofia dell'Università di Palermo 3* (1984), 187-253.
73. La Fauci, N. (1989). Ausiliari perfettivi e accordo del participio passato in italiano e in francese, in F. Foresti, E. Rizzi & P. Benedini (eds.), *L'italiano tra le lingue romanze. Atti del XX Congresso SLI*. Roma: Bulzoni, 213-242.
74. La Fauci, N. (2000). Tassonomia dei costrutti medi e ausiliari perfettivi in siciliano antico, in N. La Fauci, *Forme romanze della funzione predicativa*. Pisa: Edizioni ETS, 41-73.
75. La Fauci, N. (2006). Dinamiche sistematiche. Perifrasi perfettive e futuro sintetico: dal latino al romanzo, in Oniga, R. and Zennaro, L.(eds.), *Atti della Giornata di Linguistica Latina.* Venezia: Libreria Editrice Cafoscarina, 101-131.
76. La Fauci, N., & Rosen, C. (1993). Past Participle Agreement in Five Romance Varieties. *Texto!, 15*(3).
77. La Fauci, N., & Tronci, L. (2009). Verb inflection in Ancient Greek and Sanskrit and auxiliation patterns in French and Italian: Forms, functions, system. *Lingvisticae Investigationes, 32*(1), 55-76.
78. Labelle, M. (2017). Causative and perception verbs, in A. Dufter & E. Stark (eds.), *Manual of Romance morphosyntax and syntax*, Berlin – Boston: Walter de Gruyter, 299-331.
79. Labov, W. (2001). *Principles of language change: Social factors*. Malden, MA: Blackwell.
80. Lamiroy, B. & Drobnjaković, A. (2009). Auxiliaries and grammaticalization: a case study of Germanic and Slavonic languages, in C. Rossari, C. Ricci & A. Spiridon (eds.), *Grammaticalization and pragmatics: facts, approaches, theoretical issues.* Bingley: Emerald Group Publishing.
81. Lazzeroni, R. (2013). I percorsi del mutamento: categorie scalari e sincretismo degli ausiliari. *Studi e Saggi Linguistici, 51*(1), 33-52.
82. Ledgeway, A. (2003). L'estensione dell'ausiliare perfettivo avere nell'antico napoletano: intransività scissa condizionata da fattori modali. *Archivio glottologico italiano, 88*(1), 29-74.
83. Ledgeway, A. (2010). Syntactic and Morphosyntactic Typology and Change, in M. Maiden, J. C. Smith & A. Ledgeway, (eds.), *The Cambridge History of the Romance Languages: Volume 1, Structures.* Cambridge: Cambridge University Press, 382-471.

84. Ledgeway, A. (2011). Grammaticalization from Latin to Romance, in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, 719-728.
85. Ledgeway, A. (2012). *From Latin to Romance: Morphosyntactic typology and change*. Oxford: Oxford University Press.
86. Ledgeway, A. (2017). Syntheticity and analyticity, in A. Dufter & E. Stark (eds.), *Manual of Romance morphosyntax and syntax*, Berlin – Boston: Walter de Gruyter, 839-886.
87. Legendre, G., Dufter, A., & Stark, E. (2017). Auxiliaries, in A. Dufter & E. Stark (eds.), *Manual of Romance morphosyntax and syntax*, Berlin – Boston: Walter de Gruyter, 272-298.
88. Lehmann, C. (2015). *Thoughts on grammaticalization*. Berlin: Language Science Press.
89. Lenaers, S. (2011). *La selezione dell'ausiliare con i verbi intransitivi in italiano e in francese: un confronto* (Master thesis). Universitetit Gent.
90. Leonetti, M. (2017). Basic constituents order, in A. Dufter & E. Stark (eds.), *Manual of Romance morphosyntax and syntax*, Berlin – Boston: Walter de Gruyter, 887-932.
91. Lightfoot, D. (2011). Grammaticalization and lexicalization, in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, 438-449.
92. Lobo, M., & Martins, A. M. (2017). Subjects. in A. Dufter & E. Stark (eds.), *Manual of Romance morphosyntax and syntax*, Berlin – Boston: Walter de Gruyter, 27-88.
93. Loporcaro M. (2016). Auxiliary selection and participial agreement, in A. Ledgeway & M. Maiden (eds.). *The Oxford guide to the Romance languages* (Vol. 1). Oxford: Oxford University Press, 802-820.
94. Loporcaro, M. (2007). On triple auxiliation in Romance. *Linguistics, 45*(1), 173-222.
95. Loporcaro, M. (2009). Profilo linguistico dei dialetti italiani. *Roma-Bari: Laterza*.
96. Loporcaro, M. (2010). The logic of Romance past participle agreement, in R. D'Alessandro, A. Ledgeway & I. Roberts, *Syntactic Variation: The Dialects of Italy*. Cambridge: Cambridge University Press, 225-243.
97. Loporcaro, M. (2011). Syncretism and neutralization in the marking of Romance object agreement, in M. Maiden, J. C. Smith, M. Goldbach & M. O. Hinzelin, *Mophological Autonomy. Perspectives from Romance Inflectional Morphology*. Oxford: Oxford University Press, 327-357.
98. Loporcaro, M. (2011). Two euroversals in a global perspective: auxiliation and alignment, in P. Siemund (ed.), *Linguistic Universals and Language Variation*. Berlin – New York: Mouton de Gruyter, 55-91.
99. Loporcaro, M. (2015). The impact of morphology on change in agreement systems. in J. Fleischer, E. Rieken & P. Widmer, *Agreement from a Diachronic Perspective*. Berlin: De Gruyter, 103-126.
100. Loporcaro, M. (2009). Teoria e principi del mutamento linguistico. U Glessgen, M. D., Schmitt, C., & Schweickard, W. (ur.), *Romanische Sprachgeschichte/Histoire linguistique de la Romania: Ein internationales Handbuch zur Geschichte der romanischen Sprachen/Manuel international d'histoire linguistique de la Romania*. Berlin: Walter de Gruyter, 2611-2634.
101. Loporcaro, M., & Silvestri, G. (2011). Vocalismo finale atono e morfosintassi dell'accordo participiale in due varietà generazionali del dialetto di Verbicaro (provincia di Cosenza). *Revue de linguistique romane 75*, 325-356.
102. Luraghi, S. (2005). Does a theory of language change need unidirectionality?. *Logos and Language 6*, 2005, pp. 9-17.
103. Luraghi, S. (2009). Adverbial Phrases, in P. Baldi, & P. Cuzzolin (eds.), *New Perspectives on Historical Latin Syntax: Constituent syntax: adverbial phrases, adverbs, mood, tense* (Vol. 2). Berlin – New York: Walter de Gruyter, 19-108.
104. Luraghi, S. (2016). The position of weak pronouns in Latin prose, in P. Poccetti (ed.), *Latinitatis Rationes: Descriptive and Historical Accounts for the Latin Language*. Berlin – Boston: Walter de Gruyter GmbH, 246-261.
105. Mair, C. (2011). Grammaticalization and corpus linguistics, in H. Narrog & B. Heine (eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, pp. 239-250.
106. Maslov, J. S. (1988). , in V. P. Nedjalkov (ed.), *Typology of Resultative Constructions: Translated from the original Russian edition (1983)*. Amsterdam: John Benjamins Publishing, 63-86.
107. Meillet, P. J. (2009). Kako reči menjaju značenje. Beograd: Službeni glasnik.
108. Michael L. (2014). Social Dimensions of Language Change. U Bowern C. & Evans B. (ur.), *Routledge Handbook of Historical Linguistics* (str. 484–502). London: Routledge.
109. Mikulová, J. (2017). Some remarks on dicens in Late Latin texts. *Indogermanische Forschungen*, *122*(1), 1-28.
110. Mittwoch, A. (2008). The English resultative perfect and its relationship to the experiential perfect and the simple past tense. *Linguistics and philosophy, 31*(3), 323.

111. Mosti, R. (2017). La voce AVERE del TLIO. *Bollettino Dell'Opera Del Vocabolario Italiano XXII* (2017), 17–80.
112. Narrog, H., & Heine, B. (2017). Grammaticalization. In A. Ledgeway & I. Roberts (Eds.), *The Cambridge Handbook of Historical Syntax* (Cambridge Handbooks in Language and Linguistics, pp. 7-27). Cambridge: Cambridge University Press.
113. Nicolle, S. (2011). Pragmatic aspects of grammaticalization, in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, 401-412.
114. Norde, M. (2011). Degrammaticalization, in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, 475-490.
115. Paciaroni, T., Moretti, B., Pandolfi, E. M., & Casoni, M. (2009). Sull'ausiliazione perfettiva in maceratese. *Il Cannocchiale* (11), 37-58.
116. Panther, K. U., & Thornburg, L. L. (Eds.). (2003). *Metonymy and pragmatic inferencing* (Vol. 113). John Benjamins Publishing.
117. Paradis, C. (2011). Metonymization: a key mechanism in language change. In R. Benczes, A. Barcelona Sánchez, & F. J. Ruiz de Mendoza Ibáñez (Eds.), *Defining Metonymy in Cognitive Linguistics: Towards a Consensus View*, Boston – Berlin: John Benjamins Publishing Company.
118. Patard, A., & Brisard, F. (eds.). (2011). *Cognitive approaches to tense, aspect, and epistemic modality*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
119. Patota, G. (2002). *Lineamenti di grammatica storica dell'italiano*. Bologna: Il Mulino.
120. Petkanov, A. (1985). Particolarità dell'uso degli ausiliari essere e avere (Discussioni). *Annali di Ca'Foscari. Rivista della Facoltà di Lingue e Letterature straniere dell'Università di Venezia 24* (2), 129-135.
121. Pinkster, H. (1987). The strategy and chronology of the development of future and perfect tense auxiliaries in Latin, in M. Harris & P. Ramat (eds.), *Historical development of auxiliaries*. Berlin – New York: 193-223.
122. Pirvu, E. (2009). Aspetti dell'uso degli ausiliari temporali in italiano. *Conference of the International Journal of Arts and Sciences 1*(6): 71-81.
123. Poletto, C. (2014). *Word order in old italian*. Oxford: Oxford University Press.
124. Pountain, C. J. (2010). Latin and the Structure of Written Romance, in M. Maiden, J. C. Smith & A. Ledgeway, (eds.), *The Cambridge History of the Romance Languages: Volume 1, Structures.* Cambridge: Cambridge University Press, 606-659.
125. Ramat, A. (2010). Nuove prospettive sulla grammaticalizzazione, *AION, 30-I*, 87-128.
126. Ribeiro, J. D. F. M. (1986). Considerazioni sul passato prossimo. *Revista Letras, 35*, 153-158.
127. Ritz, M. (2012). Perfect Tense and Aspect, in R.I. Binnick (ed.), *The Oxford handbook of tense and aspect.* Oxford: Oxford University Press, 881-907.
128. Roberts, I. (2016). Object clitics, in A. Ledgeway & M. Maiden (eds.). *The Oxford guide to the Romance languages* (Vol. 1). Oxford: Oxford University Press, 786-801.
129. Roberts, I., & Roussou, A. (2003). *Syntactic change: A minimalist approach to grammaticalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
130. Roby, H. J. (1881). *A grammar of the Latin language from Plautus to Suetonius*. London: Macmillan.
131. Rodríguez, V. J. M. (2013). Los tiempos compuestos en el leonés medieval: haber+ participio. *Iberoromania*, *77*(1), 47-71.
132. Rohlfs, G. (1968a). *Grammatica storica della lingua italiana e dei suoi dialetti. Morfologia.* Torino: Giulio Einaudi Editore.
133. Rohlfs, G. (1968b). *Grammatica storica della lingua italiana e dei suoi dialetti. Sintassi e formazione delle parole.* Torino: Giulio Einaudi Editore.
134. Rubio, G. (2009). Semitic influence in the history of Latin syntax, in P. Baldi & P. Cuzzolin (eds.), *New Perspectives on Historical Latin Syntax: Syntax of the Sentence* (Vol. 1). Berlin – New York: Walter de Gruyter, 195-240.
135. Salvi, G. & Renzi, L. (2009). *Grammatica dell'italiano antico*, Bologna: Il Mulino.
136. Salvi, G. (1987). Syntactic restructuring in the Evolution of Romance Auxiliaries, in Latin, in M. Harris & P. Ramat (eds.), *Historical development of auxiliaries*. Berlin – New York: 225-236.
137. Salvi, G. (2004). *La formazione della struttura di frase romanza: ordine delle parole e clitici dal latino alle lingue romanze antiche*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag GmbH.
138. Salvi, G. (2010). Morphosyntactic Persistence, in M. Maiden, J. C. Smith & A. Ledgeway, (eds.), *The Cambridge History of the Romance Languages: Volume 1, Structures.* Cambridge: Cambridge University Press, 318-381.

139. Salvi, G. (2016). Word order, in A. Ledgeway & M. Maiden (eds.). *The Oxford guide to the Romance languages* (Vol. 1). Oxford: Oxford University Press, 997-1012.
140. Serianni, L. (2015). *Prima lezione di storia della lingua italiana.* Bari – Roma: Gius. Laterza & Figli Spa.
141. Sheehan, M. (2016). Complex predicates, in A. Ledgeway & M. Maiden (eds.). *The Oxford guide to the Romance languages* (Vol. 1). Oxford: Oxford University Press, 981-994.
142. Shields, K. (2011). Linguistic Typology and Historical Linguistics, in J. J. Song (ed.), *The Oxford Handbook of Language Typology*. Oxford: Oxford University Press, 551-567.
143. Sil'nickij, G. G. (1988). The Structure of Verbal Meaning and the Resultative, in V. P. Nedjalkov (ed.), *Typology of Resultative Constructions: Translated from the original Russian edition (1983)*. Amsterdam: John Benjamins Publishing, 87-100.
144. Silvestri G. (2016). Adverb and participle agreement. For a parameter hierarchy in Italo-Romance microvariation, in E. Bidese, F. Cognola & M. C. Moroni (eds.), *Theoretical Approaches to Linguistic Variation*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 89-118.
145. Sitaridou, I. (2017). Objects, in A. Dufter & E. Stark (eds.), *Manual of Romance morphosyntax and syntax*, Berlin – Boston: Walter de Gruyter, 89-153.
146. Song, J. J. (2011). Word Order Typology, in J. J. Song (ed.), *The Oxford Handbook of Language Typology*. Oxford: Oxford University Press, 253-279.
147. Sorace, A. (2000). Gradients in auxiliary selection with intransitive verbs. *Language 76*(4), 859-890.
148. Sorace, A. (2015). The cognitive complexity of auxiliary selection: from processing to grammaticality judgements, in R. Kailuweit & M. Rosemeyer (eds.), *Auxiliary Selection Revisited: Gradience and Gradualness*. Berlin: Walter de Gruyter GmbH.
149. Stöckl, H. (2010). Metaphor Revisited. Cognitive-Conceptual versus Traditional Linguistic Perspectives. In AAA Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik, 35:2. 189–207. Dostupno na: http://stoeckl.sbg.ac.at/Stoeckl/Publikationen_2_files/Stoeckl_2010_189-207.pdf (23/07/2019)
150. Sun, C., Traugott, E.C. (2011). Grammaticalization and word order change, in H. Narrog & B. Heine (eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, pp. 239-250.
151. Sweetser, E. E. (1988). Grammaticalization and semantic bleaching. In *Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society, 14*, pp. 389-405.
152. Tekavčić, P. (1980). *Grammatica storica dell'italiano*. Bologna: Il Mulino.
153. Terić, G. (2007). *Istorija italijanskog jezika*. Beograd: Filološki fakultet.
154. Traugott, E. (2017). Semantic Change. *Oxford Research Encyclopedia of Linguistics.* Preuzeto sa: http://linguistics.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780199384655.001.0001/acrefore-9780199384655-e-323
155. Traugott, E. C. (1986). From polysemy to internal semantic reconstruction. In *Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*, *12*, 539-550. Dostupno na: http://journals.linguisticsociety.org/proceedings/index.php/BLS/article/viewFile/1853/1625
156. Traugott, E. C. (1988). Pragmatic strengthening and grammaticalization. In *Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society* (Vol. 14, pp. 406-416).
157. Traugott, E. C. (2010). (Inter) subjectivity and (inter) subjectification: A reassessment. *Subjectification, intersubjectification and grammaticalization*, 29-71. Berlin: De Gruyter Mouton.
158. Traugott, E. C. (2012). Pragmatics and language change. U Allan, K. & Jaszczolt, K. M. (ur.), *The Cambridge handbook of pragmatics* (str. 549-565). Cambridge: Cambridge University Press.
159. Traugott, E.C. (2011). Grammaticalization and mechanisms of change, in H. Narrog & B. Heine (Eds.), *The Oxford Handbook of Grammaticalization*, Oxford: Oxford University Press, 19-30.
160. Van Kemenade, A. (1999). Functional categories, morphosyntactic change, grammaticalization. *Linguistics*, *37*(6), 997-1010.
161. Varvaro, A. (2013). Il «latino sommerso» e la formazione delle lingue romanze. *Revue de Linguistique Romane*, *77*, 601-606.
162. Varvaro, A. (2013). The sociology of the Romance languages, in A. Ledgeway, M. Maiden & J. C. Smith (eds.). *The Cambridge History of the Romance Languages. Volume II, Contexts*. Cambridge University Press, 335-360.
163. Varvaro, A. (2013). Latin and the making of the Romance languages, in A. Ledgeway, M. Maiden & J. C. Smith (eds.). *The Cambridge History of the Romance Languages. Volume II, Contexts*. Cambridge University Press, 6-56.
164. Verkuyl, H. J. (2012). Compositionality, in R.I. Binnick (ed.), *The Oxford handbook of tense and aspect.* Oxford: Oxford University Press, 563-585.

165. Waltereit, R. (2017). Argument structure and argument structure alternations, in A. Dufter & E. Stark (eds.), *Manual of Romance morphosyntax and syntax*, Berlin – Boston: Walter de Gruyter, 154-182.
166. Wischer, I. (2008). Grammaticalization of periphrastic constructions. In: E. Verhoeven, S. Skopeteas, Y. Min Shin, Y. Nishina & J. Helmbrecht (eds.), *Studies on Grammaticalization*. Berlin: Mouton de Gruyter, pp. 241-250.
167. Wright, R. (1982). *Late Latin and early romance in Spain and Carolingian France*. Liverpool: Francis Cairns.
Zamborlin, C. (2005) Essere o avere? Oltre le regole tradizionali per comprendere la selezione dell'ausiliare nel passato prossimo. Applicazione glottodidattica delle nozioni di ruolo semantico e di verbo inaccusativo. *Insegnare Italiano in Giappone (Atti della IV Settimana della Lingua Italiana nel Mondo)*, 39-72.

4. Циљеви истраживања, хипотезе и очекивани резултати

Циљ дисертације јесте да испита валидност бројних хипотеза формулисаних у литератури на аутентичним текстуалним примерима, у намери да пружи практични допринос одвећ богатој и значајној теоријској обради овог питања.

Основне хипотезе на којима ће се истраживање базирати и очекивани налази су следећи:

1. У раном италијанском језику облици сложеног перфекта се налазе у финалној фази граматикализације, у којој је временско значење структуре већ генерализовано, те се спој презента глагола *avere* и прошлог партиципа мора протумачити као јединствена структура са временским значењем. Ранија истраживања која је ауторка спровела указују да потенцијални изузетак могу представљати облици перфекта са глаголима именовања који дозвољавају двојако тумачење структуре типично за раније фазе граматикализације. Обим корпуса који ће бити обрађен у овом истраживању требало би да пружи јаснију представу о овом проблему.

2. На семантичком нивоу као кључни контексти за граматикализацију структуре *habeo* + прошли партицип најчешће се наводе они у којима се структура употребљава са глаголима перцепције и когниције. Уколико се постулира да је у раном италијанском језику процес граматикализације достигао финалну фазу, може се очекивати да је употреба сложеног перфекта већ генерализована и у другим семантичким контекстима, али ово истраживање ће такође испитати да ли су одређени семантички контексти употребе фреквентнији од других и на који начин би то могло корелирати с теоријским претпоставкама о оригиналним контекстима употребе сложеног перфекта.

3. Једно од питања о којима се теоријска разматрања још нису усагласила односи се на потребне услове да би се процес граматикализације могао сматрати завршеним на морфосинтаксичком нивоу. Три главне хипотезе које се јављају у литератури јесу следеће:

3.1. Недостатак слагања између партиципа и објекта означава крај процеса граматикализације. Ауторкина претходна истраживања потврдила су да је у раним фазама италијанског језика слагање између објекта предиката у сложеном перфекту и прошлог партиципа присутно у знатној мери, те се слични налази очекују и на основу прегледа обимнијег корпуса који ће овде бити заступљен.

3.2. Граматикализација аналитичког перфекта се може сматрати завршеном када се генерализује његова употреба без објекатске допуне. Ауторкина досадашња истраживања показала су присуство недовољног броја примера у којима је објекат изостављен, нарочито оних у којима се изоставља објекат прелазног глагола, те би обим корпуса овог истраживања и у овом случају требало да пружи јаснију представу о испуњености овог услова у раном италијанском.

3.3. Граматикализација сложеног перфекта може се сматрати завршеном када се генерализује његова употреба са реченичним допунама. У ауторкиним ранијим истраживањима запажени су овакви примери, али у недовољном броју да би се са већом сигурношћу могло закључити о њиховом значају.

Будући да корпус обухвата раздобље од четири века, на основу теоријских претпоставки о току процеса граматикализације, може се очекивати да се у познијем делу корпуса нађу редуковани примери слагања партиципа са објектом, односно бројнији примери реченичних допуна или елипсе објекта.

4. Од кључног значаја за генерализацију структуре сложеног перфекта била је и промена реда речи, односно прелазак са латинске структуре у којој објекат претходи предикату на романску структуру у којој му следи. Ова промена била је од значаја и за фиксирање положаја помоћног глагола испред прошлог партиципа, као и за реинтерпретацију структуре као јединствене услед померања објекта у поствербалну позицију. Ипак, ред речи у раној фази развоја италијанског језика и даље није био утврђен у потпуности, те се и генерализација новог реда речи може сматрати једним од маркера финализације процеса граматикализације.

Очекивани резултати

Уз наведено, неопходно је истаћи да су промене у оквиру процеса граматикализације по природи постепене, те да се не очекују нагли нестанак или појава одређених епифеномена који га одликују. Оно што се може очекивати јесте постепено приближавање морфосинтаксичких и семантичких одлика структуре сложеног перфекта онима које одликују модерни језик. Исти приступ неопходно је усвојити и у процени фаза граматикализације којима припадају ексцерпирани примери, будући да оне нису строго сукцесивне, већ се могу и преклапати, те се може очекивати да примери са карактеристикама типичним за различите фазе буду присутни у истом историјском тренутку.

5. План рада и методе истраживања

Истраживање је засновано на корпусу сачињеном од 16 прозних дела написаних између почетка тринаестог и краја шеснаестог века. У питању су дела наративног или историографског карактера, усмерена на теме из свакодневног живота, за која би се могло очекивати да пружају добар пример употребе језика у разноврсним комуникативним контекстима, те представљају поуздану представу о обрасцима коришћења језичких елемената у раној фази развоја италијанског језика. Избор дела спроведен је на основу консултације релевантне литературе везане за историју италијанског језика и књижевности, али и консултацијом постојећих дијахронијских корпуса италијанског језика који обухватају период раног италијанског, а првенствено корпуса MIDIA (*Morfologia dell'Italiano in Diacronia*).

Списак извора:

1. Villani, G. (1991). *Nuova Cronica*. Parma: Biblioteca di scrittori italiani.
2. Compagni, D. (1968). *Cronica*. Torino: Giulio Einaudi editore.
3. Favati, G. (a cura di). (1970). *Novellino*. Genova: Fratelli Bozzi.
4. Boccaccio, G. (1985). *Decameron*. Milano: A. Mondadori.
5. Polo, M. (1980). *Il Milione*. Roma: L'Unità.
6. De' Medici, L. (1992). *Novelle*. Roma: Salerno.
7. Sercambi, G. (1972). *Novelle*. Bari: Laterza Editore.
8. Sacchetti, F. (1970). *Il Trecentonovelle*. Torino: G. Einaudi.
9. Salernitano, M. (1940). *Il Novellino*. Bari: Laterza.
10. Macchiavelli, N. (1971). Istorie fiorentine, in M. Martelli (a cura di), *Tutte le opere I*. Firenze: Sansoni.
11. Doni, A. F. (1928). *I marmi*. Bari: Laterza.
12. Straparola, G. F. (1927). *Le piacevoli notti*. Bari: Laterza.
13. Bandello, M. (1943). *Novelle*. Milano: A. Mondadori.
14. Grazzini, A. (2013). Le Cene, in G. D. Bonino (a cura di), *Opere*. Novara: De Agostini Libri.
15. Erizzo, S. (1977). *Le sei giornate*. Roma: Salerno.

Fortini, P. (1988). *Le giornate delle novelle dei novizi*. Roma: Salerno

Корпус је за потребе анализе подељен у три сукцесивна поткорпуса, чије су границе дефинисане по угледу на оне које су успоставили већ поменути корпус MIDIA, као и корпуси OVI (*Opera del Vocabolario Italiano*) и TLIO (*Tesoro della Lingua Italiana delle Origini*). Први поткорпус према томе обухвата дела написана између почетка тринаестог века и 1375, године Бокачове смрти, други подразумева дела настала између 1376. и 1532.

године, чију крајњу границу означава година настанка трећег издања *Бесног Орланда*, обележеног утицајем Бембових идеја, док сва дела сачињена после 1533. године улазе у састав трећег поткорпуса. Оваква подела корпуса била је неопходна како би дозволила прецизнији приказ развоја облика сложеног перфекта са помоћним глаголом *avere* на дијахронијској равни, путем контрастирања налаза истраживања генерисаних унутар појединачних поткорпуса. Аналитичка обрада корпуса започиње ексцерпирањем примера облика сложеног перфекта из појединачних дела коришћењем програма за обраду корпуса TextSTAT. Претраживање ће бити вршено на основу одговарајућих облика помоћног глагола *avere*, а будући да је овај глагол у раним фазама италијанског језика могао имати више различитих форми које се не поклапају са данашњим стандардним облицима, потпуни списак таквих облика сачињен је на основу консултације историјских граматика и прегледа облика овог глагола забележених у претходно поменутим дијахронијским корпусима италијанског језика. Унутар сваког поткорпуса биће спроведена анализа издвојених примера у оквиру које ће засебно бити испитане семантичке, морфолошке и синтаксичке одлике кључне за схватање тока развоја процеса граматикализације, а које су ближе дефинисане у одељку о хипотезама и очекиваним резултатима истраживања. Налази истраживања биће обрађени квантитативно, како би се на основу статистичких података могла створити глобална представа о варијацији фреквентности кључних карактеристика аналитичког перфекта (попут слагања прошлог партиципа са објектом, као и корелације структуре са различитим врстама објекатских допуна или различитим семантичким категоријама глагола) на дијахронијској равни унутар појединачних поткорпуса и између њих. Подаци ће бити обрађени и квалитативном анализом како би се што прецизније објасниле карактеристике употребе овог времена у различитим епохама ране фазе развоја италијанског језика

VII. ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

На основу наведених података Комисија констатује да је мср Слађана Стојановић подобна за израду докторске дисертације.

На основу онога што је у пријави наведено о постављеним циљевима, хипотезама, методу рада и очекиваним резултатима Комисија констатује да је предложена тема *Развој облика сложеног перфекта са помоћним глаголом* avere *у раној италијанској прози* подобна за израду докторске дисертације.

На основу наведених података о предложеном ментору Комисија констатује да је проф. др Мила Самарџић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати позитивне оцене о подобности кандидаткиње мср Слађане Стојановић и предложене теме докторске дисертације *Развој облика сложеног перфекта са помоћним глаголом* avere *у раној италијанској прози,* а да се за ментора именује др Мила Самарџић, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Београд, 16. мај 2022. ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

Др Мила Самарџић, редовни професор (ментор)

Др Данијела Ђоровић, ванредни професор

Др Драгана Радојевић, доцент